

KOSTNICKÉ JISKRY

Evangelický

týdeník

6/2021

Příští číslo vyjde

10. března 2021

Z obsahu

* *Obdarování smysly*

* *Janovo svědectví o Boží touze po člověku*

24. února 2021

ročník 106

cena: 13 + 3 Kč

Poselství k neděli Reminiscere

**Hospodin praví,
člověče, neboj se!
Izajáš 43,5**

Lehce se to řekne, těžko se to uskutečňuje. Kolikrát za život jsme od někoho slyšeli, kolikrát za život jsme někomu toto slovo řekli. Neboj se. Dospělí dětem, když je chtějí v něčem nebo při něčem povzbudit, podpořit, dodat jim odvalu. A záro-

veň dodají, jsem s tebou, myslím na tebe, ochráním tě. Může to slyšet také dospělý od dítěte, když vycítí, že se bojí. Pohlázení, podaná ruka, která slovo doprovází. Kolikrát to slovo říkáme nemocným lidem, když mají strach, že jejich nemoc je nevyléčitelná, když se připravují na operaci. I těm, kteří jsou jim nablízku. A všechno to i opačně, když sami my jsme se ocitli v situaci, která nebyla lehká.

Kolikrát čteme tento vzkaz v Bibli. Hospodin ujišťuje člověka, že on je s ním, že o něm ví. Že se nemusí bát na něho spolehnout. Ať se jen rozpomene, kolikrát už jej zachránil ve složitých situacích. Tehdy, kdy s ním už ani nepočítal. Člověče, znám tě, vím o tobě, stojím o tebe, tak se neboj. Neboj se žít život, ke kterému jsem tě zavola, ke kterému jsem tě mnohým obdaroval.

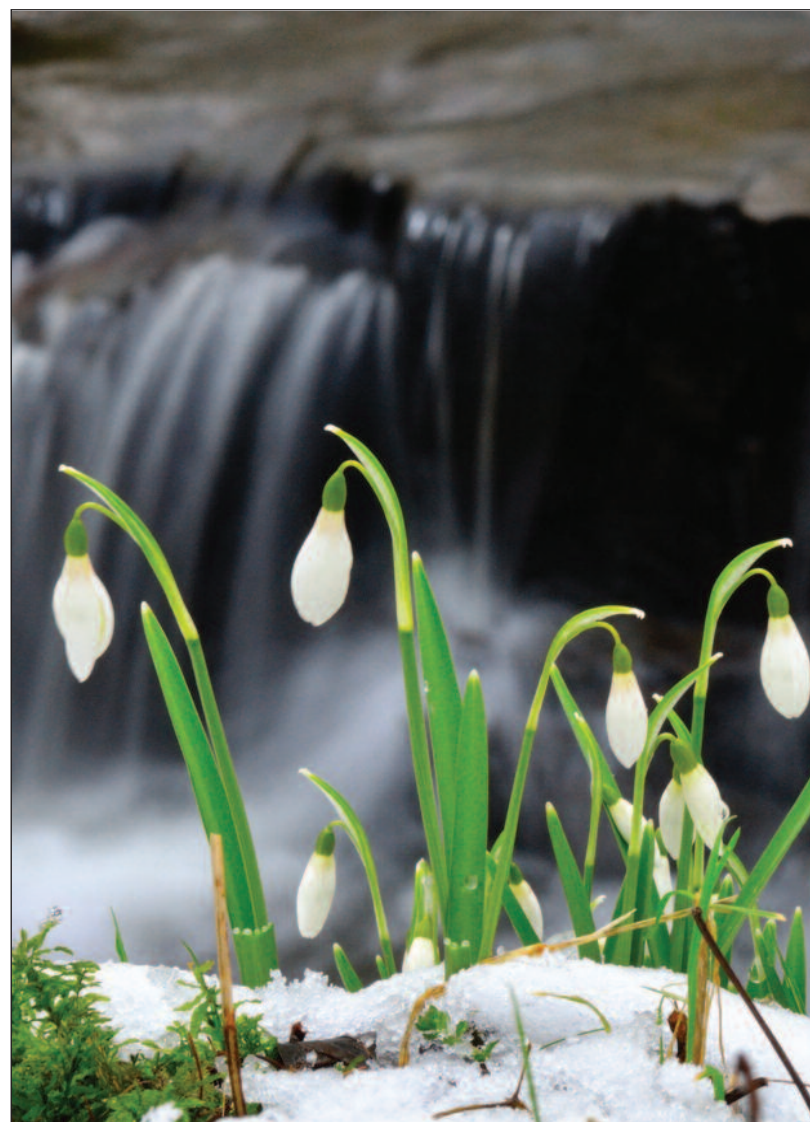
Potřebujeme stále znovu slyšet, abychom se o své životy a ve svých životech nebáli. A nemyslíme teď na strach, který je pro člověka potřeb-

ný. Strach, který nám často zabrání, abychom si ublížili. Mám na mysli právě tu výzvu pro život. Neboj se žít život, i když máš zkušenost, že ne vždy se musí vše podařit, i když budeš zklamán reakcí druhých či možná i odmítáním.

Před mnoha staletími ono neboj se, já budu s tebou, uslyšel Izrael skrze ústy proroka. Neboj se, protože jsi můj, já tě ochraňuji, já tě ujišťuji o své náklonnosti, o své lásce. Uslyšel o své záchraně pro život. Ale Hospodin nikde nesliboval, že ten život bude bez překážek a obtíží. Avšak i v nich je Hospodin podrží. A podržel. A my dnes jsme toho důkazem. Je to veliké zaslíbení i pro nás, že se ve svém životě můžeme na Hospodina spolehnout a nebát se. Nebát se jej v celém životě dosvědčovat.

Náš Pane, díky za všechny ty, kteří tu byli před námi a dovedli spolehnout na tvé ujištění, aby se nebáli.

Marta Zemánková
farářka ve sborech ČCE
Libice n. Cidlinou a Velenice

O odvaze k pravému půstu

Odstraníš-li ze svého středu jho, hrozící prst a ničemná slova, budeš-li štědrý k hladovému a nasytíš-li ztrápeného, vzejde ti v temnotě světlo a tvůj soumrak bude jako poledne.

Izajáš 58, 9b,10)

Je to už pěkná řádka let, když jednoho sobotního únorového, a tudíž mrazivého rána, mi vytanuly na chvíli dvě věci. Jednak že je nejvyšší čas připravit si text epistolního čtení na nedělní bohoslužbu a věc druhá – bylo to takové mžikové problesknutí, zákmit, vzpomínka na jeden srpnový večer v roce 1987. Na první a možná i na další pohled to ledaskomu nedává smysl a souvislost mezi mrazivým únorem a parným srpnem mu může unikat. Patnáctý únor je výroční den úmrtí vzácného člověka – Miroslava Horníčka a možná právě to vyvolává onu spojnici mezi počátkem postního období v únoru 2005 a srpnovým večerem s Miroslavem Horníčkem v liberecké vinárně Jizerská huť v roce 1987, kde se konal první z cyklu pořadů „Přijďte k nám pobejt“ - pozdější „Doteky“. Možná tomu tak bylo tou vzpomínkou a možná také tím, že to byla slova proroka Izajáše, která mi padla do očí, když jsem otevřel Bibli v místě, které jsem si den před tím označil záložkou, abych nemusel dlouho listovat, až začnu pracovat na textu epistolního zamyšlení pro nedělní bohoslužbu. Přečetl jsem si zmíněná slova z knihy proroka Izajáše několikrát, pak jsem odložil Bibli, a ještě v pyžamu jsem si udělal snídani, do magnetofonu vložil pásek s nahrávkou onoho srpnového večera a poslouchal. Poslouchal jsem a zapomněl i na snídani. Takový malý neplánovaný půst.

Ale abych se vrátil k otázce, kde že je souvislost mezi zamyšlením se nad nedělní epistolou v únoru roku 2005, textem z Izajáše a srpnovým večerem v roce 1987? Spočívá v tom, o čem se na zmíněném setkání s Miroslavem Horníčkem v Jizerské huti mluvilo především – o vztahu člověka k člověku, o hledání životních pozitiv. O hledání a vyzdvihování toho dobrého co v lidech je, ale také o smyslu obdarování a rozdávání se. Tedy to, o čem vlastně hovoří i zmíněný text z Izajáše, a co mi vlastně v podvědomí vyvolalo vzpomínku na Miroslava Horníčka, člověka, který se uměl rozdat. Člověka, u kterého jsem za celá dlouhá léta našeho vztahu nezažil hrozící prst, či ničemná slova.

My jsme si svůj život v čase rozškátlovali mimo jiné i do různých

Dokončení na str. 2

Všechny zachvátil úžas... Lukáš 5,26

Srdce evangelisty Jana bije pro Krista. A ve svém evangeliu ukazuje, jak má bít i naše srdce pro Pána! Je to zvláštní, že ti, kteří si uvědomují svou bídu, hříšnost, lidskou přizemnost a porušenost, většinou touží po pomoci, protože vědí, že ji potřebují a sami si nepomohou. Všichni takoví, kteří jsou popisováni v evangeliu jako hříšníci, žasnou nad Ježíšovým přístupem k nim. Když Ježíš uzdravil ochrnutého, všichni nad tím žasli. A žasli mnozí nad jeho dalšími slovy i nebyvalými činy. Ježíš byl opravdu zvláštní. Nad nikým se nepovyšoval. Byl

plný něhy, lásky a porozumění. Hledal u každého hříšníka to, na co by mohl navázat a co by mu nejprve hříšník sám mohl nabídnout. Na příklad u ženy Samaritánky viděl, že mu může nabídnout vodu. A ona žasla nad Ježíšovými slovy i jeho přístupem k ní. Jenže údiv ještě není víra. Je však důležitým impulsem na cestě k víře. Člověk, který žasne nad Ježíšovými slovy i činy, je schopen se otvírat pro nové věci, pro dialog s Bohem. Nepatrné otevření smyslů umožňuje vydat se na cestu k životu. Dává signál ke změně uvažování i ke změně smýš-

lení, k obratu (metanoiá), k oné biblické změně hodnot, která je průvodním znakem a jevem setkání s živým Bohem!

Často se ocitáme v duchovním stereotypu, který nám ničí život v Kristu a život v pravdě s Kristem. V církvi je mnoho těch, kteří si představují, že víra znamená něco činit a konat pro Pána Boha. Tedy, že to znamená modlit se, dodržovat Desatero, chodit pravidelně do shromáždění, apod. Jakoby Pán Bůh od nás stále jen něco požadoval, náboženství jako povinnost? Ježíšovo

Dokončení na str. 2

AKTUALITA: NOVÁ ABATYŠE ČESKO – NĚMECKÉHO OPATSTVÍ NA BÍLÉ HOŘE

Nové abatyši Opatství benediktinek Venio v Mnichově a Praze Francesce Šimuniové poželнал mnichovský arcibiskup kardinál Reinhard Marx. Ten patří k nejbližším poradcům papeže Františka (člen tzv. Consiglio C7). Sestra Francesca přebírá službu od Carmen Tatschmuratové, která vedla komunitu od roku 2010 jako převorka a od 2013 jako první abatyše. Komunita ji letos 2. ledna zvolila abatyší Opatství Venio se sídlem v Mnichově a Praze. Hlavním sídlem sestry Francesky bude Mnichov, pravidelná přítomnost v Praze bude součástí její služby. Francesca Šimuniová, občanským jménem Stanislava, pochází z Brandýsa nad Labem. Vystudovala speciální pedagogiku na Univerzitě Karlově a následně pracovala se seniory a lidmi s postižením. Od roku 2003 až do loňska vedla českou pobočku „Aktion Sühnezeichen Friedensdienste“ (organizace je v České republice známá i pod zkratkou ASF - Servitus), která organizuje dobrovolnickou službu a programy setkávání. Zprostředkovávala zejména dobrovolnou činnost mladých lidí z Německa v českých organizacích pro přeživší holokaustu a totálního nasazení v památnících a u lidí s postižením, ale i pobyty mladých Čechů v Německu. Do benediktinské komunity Venio vstoupila v roce 2008. Řeholní jméno si zvolila podle svaté Františky Římské. Francesca dosud žila ve společenství na Bílé Hoře v Praze, kde rozvíjela řadu ekumenických aktivit, třeba v souvislosti s nedávným 400. výročím bitvy na Bílé hoře.

Dokončení na str. 2

BRNĚNSKÉ BISKUPSTVÍ KOUPILO NÁKUPNÍ GALERII VELKÝ ŠPALÍČEK Brněnské biskupství koupilo od společnosti Generali Immobilien nákupní galerii Velký Špalíček v centru města. Velký Špalíček vidí nejen jako místo k nákupům a zábavě, ale také prostor pro setkávání a volnočasové aktivity. Výhodou je také blízkost sídla biskupství a katedrály na Petrově. Biskupství do nemovitosti vložilo část peněz, které získalo z náhrad za majetek nevydaný v církevních restitucích. Navíc si vzalo bankovní úvěr, uvedla mluvčí biskupství Martina Jandlová. Hodnota transakce, na kterou upozornil deník E15, není známá.

„Brněnské biskupství se účastnilo transparentního výběrového řízení a prodejní cena byla cena tržní - tedy cena obvyklá. Výnos z nemovitosti plánuje biskupství využít k dlouhodobému financování hlavních činností církve, pastorage, vzdělávání a sociálních služeb. Jandlová zmínila také nutnou údržbu památek. Podle manažerky galerie Věry Katolické se s novým vlastníkem zatím nic nemění. „Fungujeme tak, jak jsme fungovali dosud. Jedná se jen o změnu vlastníka a názvu. Myslím, že normální člověk to ani nepozná, skladba služeb se zatím nezmění, ale přesně to ví nový vlastník,“ řekla ČTK.

Velký Špalíček je projektem z druhé poloviny 90. let. Vyrosl v místech někdejší středověké zástavby, vybombardované za druhé světové války. Slavnostní otevření se konalo v roce 2001. Investor, společnost Intercom s mezinárodním kapitálem, tehdy uváděl, že komplex má plochu 15 675 metrů čtverečních a náklady dosáhly miliardy korun. Část odborné i laické veřejnosti projekt kritizovala. Slavnostní otevření doprovázel protest včetně házení rájcat na tehdejšího primátora Petra Duchoně (ODS). V komplexu jsou desítky obchodů, multikino, podzemní garáže, restaurace i kanceláře. Systémem pasáží a průchodů lze projít z Panské ulice směrem na Starobrněnskou i Dominikánskou ulici a Šilingrovo náměstí. Nákup Velkého Špalíčku je pro biskupství první velkou samostatnou investicí. Dosud vkládalo finance do menších nemovitostí, lesů a zemědělské půdy. Dále pak náhrady za nevydaný církevní majetek průběžně investuje do různých fondů. Další rozvoj Velkého Špalíčku chce biskupství v následujících měsících analyzovat a vyhodnocovat za účasti specialistů.

www.christnet.eu

V KENI SHOŘELO ZA JEDEN TÝDEN PĚT KOSTELŮ

V období mezi 21. lednem a 26. lednem 2021 bylo ve městě Otamba v okrese Kisii v rychlém sledu zapáleno pět kostelů. U místních obyvatel poslední události vyvolaly obavy o jejich bezpečnost. Americká organizace International Christian Concern (ICC) informuje, že první byl v časných ranních hodinách 21. ledna zapálen kostel sv. Moniky. Pak 23. a 24. následovaly další, jeden z nich patřil adventistické církvi. O dva dny později zháří vnikli do areálu patřícího letniční církvi v městě Otamba a zapálili ho. ICC se spojila s pastorem jednoho ze zapálených sborů Charlesem Mayarou, podle kterého se věřící s následky útoku stále vyrovnávají. „Bylo to velmi neočekávané. Stále jsme v šoku, protože jsme na něco podobného nebyli vůbec připraveni,“ uvedl pastor sboru patřícího letniční denominaci. „Rok jsme začali s prosbou k Pánu, aby byl s námi. Věci se však obrátily naruby a my počítáme ztráty. Máme podezření, že za útokem je místní gang, který se cítí ohrožen postojem věřících k násilí v naší komunitě, drogám, radikalizaci mezi teenagery a sňatkům nezletilých dívek.“ Kněz Samuel Okello zopakoval stejné obavy a požádal bezpečnostní jednotky, aby nabídly ochranu místní církvi. „Víme také, že kromě radikalizace a drog, proti nimž církev káže, se mnoho mladých lidí připojilo ke kultům, které nenávidí kázání evangelia Ježíše Krista.“ ICC dále k útokům uvádí, že deset podezřelých je ve vazbě a vyšetřování pokračuje. Ve svém prohlášení pro místní noviny otec Lawrence Nyaanga vyzval lidi, aby se spojili v modlitbě, aby k tomuto ohavnému činu už nedošlo.

podle www.krestandnes.cz

Všechny zachvátil úžas... Lukáš 5,26

Dokončení ze str. 1
poselství je ovšem zcela jiné. Je radostnou zvěstí, která všechny zažité představy o Bohu mění na představu Boha jako Dárce života, Boha jako toho, který dává pít vodu hlubokého a smysluplného života v Boží blízkosti. Janovo evangelium představuje Boha jako toho, který touží po člověku, který se mu ve svém jednorozeném Synu daruje a touží po jeho přátelství! Když žena Samaritánka byla Ježíšem pozvána k přijetí daru, kterým ji chtěl Bůh obdarovat, nevěděla kde a jak mu má za to poděkovat. Má mu děkovat na hoře Garizim, kde Samaritáni uctívali Boha, nebo mu má děkovat v Jeruzalémě, kde Židé uctívali Hospodina? V jakém by mu měla chrámu vlastně poděkovat? Dostala zcela jasnou odpověď: Chrámem je Bůh sám! Jinak pověděno, chrámy, kostely, modlitebny jsou jenom zdi, i když si na

nich někteří tolik zakládají! Samy o sobě ovšem nemají žádný smysl, pokud v nich nejde o hluboké a v upřímnosti požímané osobní setkání s Bohem a s jeho Synem, Pánem Ježíšem Kristem. Kostely a modlitebny jsou natolik legitimní, nakolik se tam jdeme skutečně setkat s Ježíšem a jeho láskou! Dejme tedy v církvi pozor na rádobý duchovno, které ve skutečnosti ubíjí stereotypem. Někdy ubíjí i pýchou nad tím, jak to všechno sami dobře činíme doma, ve sboru, v církvi a jak to všechno děláme dobře. Jenže při tom vůbec nemyslíme na Pána a nevtahujeme ho do každého kroku života, do každého záhybu myšlení, ale jdeme si tak často svou cestou bez Boha. Ocítáme se v namyšlenosti na svoje poznání, na svůj duchovní výkon, ale nezasneme a nežízníme po Bohu. Upadáme do jakéhosi náboženského rituálu, ale naše srdce je při tom vlažné, někdy

dokonce i studené. Už dávno nemilujeme. Z týdne nám zbyl jen náboženský stereotyp, ve kterém se možná ptáme: co ještě máme dát Pánu Bohu? Vždyť všechno nestíháme. Modlíme se, ale při tom jde o naučené fráze. Už vlastně ani nemilujeme Boha. Chodíme do shromáždění, ale v našich srdcích cosi chybí. Je to vášeň! Je to touha! Je to žízeň po Bohu a po jeho blízkosti! Prosme Pána o tuto vášeň, žízeň, touhu po něm. Prosme ho o poznání sama sebe. Jen náboženské povinnosti nás k ničemu nedovedou. Ale osobní hluboká a ze srdce pramenící odpověď na Boží volání, projevující se na každém kroku života, osobní přijetí vpravdě Božího daru v podobě Božího Syna, Ježíše Krista, to je to pravé a hluboké uctívání Boha. Je třeba proměnit a změnit život na skutečnou odpověď tomu, který nás naplňuje všemi dobrými věcmi.

Pavel Rybín

O odvaze k pravému půstu

Dokončení ze str. 1
údobí, kdy od jednoho data ke druhému se připomíná a uctívá cosi a od data dalšího k datu následujícímu, zase něco jiného. Asi to tak má být, že si takto něco připomínáme a zafixováváme v paměti, aby se nám to vůbec ze života nevytratilo. Jistě, milníky – ukazatele, nám říkají, co od kdy do kdy – například postní období či Advent trvá. Myslím si však, že důležitější než milníky a etapy je, aby se nám – například zmíněný půst, postní období, Advent, prolínaly celým životem. A když už tu má být nějaké ohraničení, tak ať trvá od okamžiku, kdy jsme počali rozum bráti, až do smrti. Když už jsem zmínil půst – ve Starém zákoně jsou na toto téma minimálně dvě pasáže a lepší znalec Písma, než jsem já, jistě připomene i další. Já však mám na mysli především ten text, který jsem dal do úvodu tohoto eseje. Zaobíral jsem se tímto textem nejednou (například esej O jhu, ctnostech a náboženství pro všední den) a mohu konstatovat, že v kapitole, ze které je onen výňatek a má název „Pravý půst“, tak tam se nikde nedočtete, že tento půst, pravý půst, začíná němlich Popeleční středou a končí ausgerechnet Velikonocemi. Domyšleno do důsledku – chcete-li, aby nám do temných zákoutí našich životů proniklo světlo Boží lásky a soumrak našeho života nebyl k neunesení, postěme se. Postěme ale především půstem od jha naší samolibosti, domýšlivosti a nestřídmosti ani ne tak v jídle, jako v pachtění se po povrchních požitcích. Mělo by

nám jít o půst od hrozícího prstu falešného pocitu naší křesťanské výlučnosti ale také o půst od ničemných slov, prázdných řečí, pomluv, drbů a marných slibů, zejména pak ničemných slov braní Božího jména i jmen bližních nadarmo. Opakem půstu je nestřídmost a obžerství. Tato nestřídmost a obžerství – a nemusí jít jenom o jídlo, nás provází celým životem. Někoho více, někoho méně, ale nevyhýbá se to nikomu – snad jenom svatému. V kontextu tohoto pak pravým půstem potom nemůže být nic jiného než upřímná snaha o trvalé odřikání se zmíněných necností po celý život, nikoliv jen ve vymezeném postním období podle kalendáře. Jsem přesvědčen, že Tvůrce spíše shovívavě přimhouří oči nad naším řízkem v pátek než nad tím, že se sice proklamativně postíme od jídla, zatímco naše srdce svírá jho falše a naše ústa znečišťujeme ničemným slovem. A tak přeji nám všem, abychom ani tak nehleděli na údobí podle kalendáře, ale nalézali dnes a denně stále dosti sil a odvahy k nekončícímu zápasu s naším jhem ničemných slov, naším hrozícím prstem. Je to cesta nesnadná, ale jsem přesvědčen, že správná – protože jenom tak na konci této cesty můžeme usmíření a bez uzardění říci „zde jsem a zde můj počet skutků, Pane. Ty pak sud...“

Stanislav Kubín
Zamyšlení dvacáté čtvrté
z knihy „Čtyřiatřicet zamyšlení“

Dělá radost druhým

Paní Zuzana je manažerka, která nyní v koronakrizové době pracuje z domova. Uvědomila si, že jí něco chybí. Pracovat stále s počítačem, odpovídat na maily, online porady, vyplňovat tabulky, ráda by viděla něco hmatatelného. Přišla na výborný nápad, i když by se zdálo, že je zcela obyčejný, jednoduchý, ale může přinést rovnováhu mezi duševní a fyzickou prací a navíc může přinést trochu radosti a dobré nálady v této divné době. Začala péct všemožné druhy sladkého pečiva, které následně pravidelně rozdává mezi sousedy v sedmé a osmé pražské městské části. Činí tak nezištně a zcela zdarma, čistě pro potěchu sebe i druhých. V posledních týdnech si o ní povídá celá Letná. Po pár týdnech této činnosti se paní Zuzana stala místní celebritou. Fotografie jejich výtvorů pravidelně sklízí obdiv na facebooku a i obrázky buchet, které opravdu propracovala k dokonalosti, podle vlastního dojmu, ale i podle komentářů sousedů, mohou, jak zjistila, dělat radost a rozsvítit den v době, kdy na nás na sociálních sítích vyskakují samé nedobré zprávy. Chtějí-li lidé této dobré duši udělat radost a oplatit jí její laskavost, nebrání se směnnému obchodu přijmout jako dárek nějakou přísadu nebo něco pro příští pečení. Protože v dnešní době může působit poněkud podezřele, když je někdo ke druhému nezištný, musí paní Zuzana občas odpovídat i na poněkud netradiční otázky, např. jestli není v nějaké sektě, což opravdu není a věří, že i takovými drobnostmi se fakt dá dělat veselejší svět. Velkou odměnou pro ni je mnoho poděkování i chvalozpěvů, které na adresu její činnosti lze dohledat na internetu. Myslím, že zahřeje a potěší, že dobří lidé jsou mezi námi.

Jan Trnka

Laskavost nespočívá v tom, že levou rukou poskytujeme maličkosti, nýbrž v tom, že největší věci dáváme tak, jako by byly maličkosti.
WALTER BENJAMIN NĚMECKÝ LITERÁRNÍ KRITIK, FILOSOF A SOCIÁLNÍ KRITIK 1892 – 1940

Farizeus a celník

Máme před sebou dvě postavy. Obě jsou pro nás tak trochu nesku-tečnými figurkami. - Farizeus a cel-ník. Co o nich víme?

Farizeus, farizejský – to nám zní jako nadávka. Když o někom řek-neme, že je farizeus, chceme tím říci, že dotyčný je pokrytec. Říká-me: „falešný jak pětka“. (I když i tady vzniká otázka, kdo dnes ví, co je to pětka?) A celník?...- To si před-stavíme hraniční přechody a stráž-níky v uniformách a kontroly pře-vážených krámů z NDR, boty, zác-lony apod.

Zkrátka, obvykle nám obě ty figury znějí negativně. A můžeme říct stej-ně negativně.

Celníci v době Ježíše Krista ale ne-hledali kontraband. Vybírali daně a poplatky od Izraelců pro okupační moc, pro Římany. Proto je lidé vní-mali jako zrádce, kolaboranty.

Vždyť sloužili nenáviděné vládě, která jim zasahovala do nábožen-ských zvyků, do svatého kultu – a někdy ho i silně omezovala. A pro-tože pracovali i v sobotu a denně se stýkali s pohany, v očích zbožných Židů byli „nečistí. A navíc, celníci nejen že takové ďábelské moci slou-žili. Ještě poplatky zvyšovali, aby si i sami nahrabali. Není proto divu, že lidé je nesnášeli a přímo jimi pohrdali. A teď se takový celník ob-jeví v chrámě spolu s farizejem.

Farizeus, ten je pravý opak. Je vzo-rem cností. Věří, je maximálně od-dán svému přesvědčení, dodržuje všechna ustanovení, odevzdává desátky ze svých příjmů, pravidelně se postí, modlí. Termín „farizeo-vé“ se překládá: „oddělující se“.

Jsou zbožní, distancují se ode všeho nečistého a nečestného, oddělují se pro Hospodina. Co by se jim mohlo vytknout? Navíc jsou vzdělaní, stu-dují Písma, jsou zapálení pro Boží věc, žijí očekáváním Mesiáše. Pros-tě elita národa. To celníci byli spíše „vředem národa“!

Nyní tyto dva protipóly staví Ježíš vedle sebe. A nechává nás naslou-chat jejich vnitřním promluvám. A už to je pro nás důležité upozorně-ní. Totiž to, že nejde o povrch. Ne-jde o to, jak vypadáme, kam patří-me či kam nás zařadilo okolí. Jde o naše myšlení.

V naší konzumní společnosti opa-kovaně slyšíme z televize: „Jsi to, co jíš“. Ale to je hloupost. Spíš by všude mělo znít: „Jsi to, co myslíš.“ Ježíš na to poukazuje často. Klasic-ký příklad za všechny je u příkázá-ní Nesesmilniš, nezcizoložíš: už když požádáš ve své myslí, ve svém srdci, už jsi porušil příkázání! Ještě jsi na to rande ani nešel a už jsi zhřešil!

Ale vraťme se k textu. Farizeus je v chrámě a modlí se. Jistě je to hez-ký pohled. Ale co má v hlavě? Farář se modlí, ó jak pěkně – a spolupra-cuje s STB. Obětává sestra téměř se svatozáří se také modlí, ó – a po-mlouvá a rozvrací vztahy. Presby-ter se modlí, vzorově – a moralistic-ky ničí a zahání nové lidi!... Vnější pohled nic neprozradí. Různé pří-sady a jedy se míchají tam pod pokličkou.

Farizeus se obrací k Bohu a říká: „Pane Bože, děkuji...“ Děkovat se má. Ale za co děkuje? Říká: „Děkuji ti, že nejsem jako ostatní lidé, vydě-rači, nepoctivci, cizoložníci nebo i jako tento celník.“ Je to divné děko-vání. Co se za tím skrývá? Jde o zvláštní druh spokojenosti se sebou

samým. A když za to děkuje, tak jistě chce vyjádřit, že v tom vidí Boží práci, Boží obdarování! Prob-lém je jen v tom, že to domnělé po-žehnání ho vede pouze k sebelásce. Oslněn vlastní kvalitou o druhých nepřemýšlí. Nevšímá si jich, nebojí se o ně. Že jsou i oni součástí Božího lidu, jeho lidu, to mu je jedno. Ať jdou k čertu! Hlavně že on sám to má u Boha „dobry“! Jeho sebespo-kojenost ho omámila. Natolik omá-mila, že se od svého lidu odděluje. (Farizeové – oddělující se.) Jenom-že zabydlení v této slastné bublině ho odděluje i od Boha. Má své nebe, dodržuje všechna nařízení, předpi-sy, Desatero je jeho hobby. Je sám sebou téměř dojatý! „Bože, děkuji ti, že nejsem jako ostatní lidé.“ Jako ti fujtajbl, vyděrači, nepoctivci, cizo-ložníci anebo jako tady ten celník! Co to všechno znamená? Nuže ať chceme nebo nechceme, vlastně tím říká: moje je nebe, moje a mně podobný. Nebe je naše. Ti ostatní nemají nárok. Ti zmetci nemají mezi námi místo.

Jedna mladá katolička mi řkala vtip o exkurzi do nebe. Skupina turistů prochází skrze různé sály, tu tiše hraje hudba, tam andělě pějí jemným hláskem, skupina pokračuje, jde kolem nějaké zdi, tady se rozjímá, vládne rajský klid, jdou kolem té zdi dál, hle, vlk si hraje s beránkem, o kus dál se macatí andělíčkové houpou na obláčku. – Prostě všude mír, dokonalá harmo-nie. Exkurze končí, návštěvníci dě-kují. Ale někteří se obracejí na sv. Petra: „Je to nádherné, budeme tam dole vypravovat. Ale, jedna věc, co znamenají ty zdi, kolem kterých jsme procházeli? Petr si dá prst na ústa: “Pssss, to jsou katolíci, oni si myslí, že tu jsou sami“... Tak si někteří lidé myslí, že nebe je jen pro ně. A tak asi myslel náš farizeus, že Bůh a nebe patří jen jemu a jemu podobným! (Byla by to legrace, kdyby to nebylo tak smutné, kdyby tak nevznikaly bariéry mezi církvemi i frakce ve sborech.)

No a co dělá ten celník vzadu? Myslí na nebe? Nezdá se. K nebi se neodvází ani zrak pozvednout. Jen se tluče v prsa a říká: „Bože, slituj se nade mnou, hříšným!“

Tento člověk ví, že na Boží věci nemá žádný nárok. A také dobře ví, že to, co doposud dělal, nebylo dobré. Ovšem přiznat si své chyby, svůj pád, to bývá obvykle začátek něčeho jiného. Začátek nového způ-

Lukáš 18,9–14

sobu života. Jsme to, co myslíme. Jsem to, čemu řeknu ano, měním se podle toho, čemu řeknu ne. Příslloví říká: „Každý člověk má v sobě dva vlky. Jeden je dobrý a druhý zlý. Neustále spolu bojují. Vyhraje ten, kterého krmíš.“

Celník je na rozcestí. Rozhodne se jako Zacheus pro změnu, pro pocti-vé čestné jednání a pro nápravu křivd? O tom se zde nedočteme. Avšak jen těžko si umíme předsta-vit, že by po této modlitbě, po tako-vém pokání, pokračoval ve starých špinavých praktikách. A že nasadil nový kurz, to potvrzují Ježíšova slova: „Pravím vám, že ten celník se vrátil do svého domu ospravedlněn a ne farizeus.“

Celník udělal krok k záchraně. V nebi (jistě v obou komorách, ka-tolické i nekatolické) zavládla ra-dost. Jako vždy, když hříšník činí pokání. A myslím, že radost přišla nejen do nebe, ale i do celníkovy rodiny a mezi jeho známé ve městě. Tak velická změna v životě člověka se nedá utajit.

Ale co bude s farizejem, když ospravedlněn nebyl? Půjde do pek-la? Řešení naznačuje poslední věta Lukášova textu. O pekle nebo o věčném zatracení se nemluví. Čte-me: „Každý, kdo se ponížíje, bude povýšen, a kdo se povyšuje, bude ponížen.“ Zvídavým čtenářům ekumenického překladu neunikne poznámka u slova ponížovat se, ponížen. Ta připomíná, že by se mělo překládat: Kdo se „pokořuje“, bude povýšen, kdo se povyšuje, bude „pokořen“...

Namyšlený farizeus z chrámu ospravedlněn neodešel, ale ani ne-padlo žádné odsouzení. Nebyl vy-hlášen žádný trest. Je pouze řečeno, že takový „mistr světa“ bude poko-řen... Bude-li chtít, může to zname-nat, že stále má před sebou dobrou budoucnost. Že to pokoření je před ním, pokoření ho čeká. Možná se dostaví, až se postaví před soudní stolicí Boží. Možná se vše odehraje už zde na zemi. To nevíme. Ale – a to je podstatné – je psáno, že poko-řen bude. A až se to díky Bohu stane, tehdy i on stejně jako ten cel-ník řekne: „Bože, smiluj se nade mnou, hříšným!“

A to je dobrá zpráva.

Je naděje. Chceme ji držet. Smíme se radovat z toho, že “Bůh chce, aby všichni k poznání pravdy přišli.“ Amen.

Marian Šusták

Tělo člověka jako Chrám?

„Či snad nevíte, že vaše tělo je chrámem Ducha svatého?“ 1 K 6,19

Na Zemi je velmi mnoho nádherných chrámů, které byly vybudovány pro shromažďování křesťanů k oslavování svatého Boha – Otce, Syna i Ducha svatého a k naslouchání Božímu slovu. Obdivujeme nádheru, kterou vymysleli architekti a stavitelé. Nádhera křesťanských chrámů vyjadřuje jistě naši lidskou vděčnost milostivému Bohu, který nás stále zahrnuje svou láskou a vším dobrým, co k životu potřebujeme.

Když čteme Bibli, zjišťujeme jednu užasnou skutečnost. Pán Bůh nebyd-lí ani v těch nejkrásnějších chrámech, které lidé postavili pro jeho čest a slávu. Pán Bůh se rozhodl, že bude bydlet v lidech, které si promění ve svůj živý chrám. Živí lidé jsou pro něho mnohem vzácnější než nejkrás-nější mrtvé chrámy.

Apoštol Pavel to několikrát křesťanům připomíná. *„Nevíte, že jste Boží chrám a že Duch Boží ve vás přebývá? 1 K 3,16 „Boží chrám je svatý, a ten chrám jste vy.“ 1 K 3,17. „Či snad nevíte, že vaše tělo je chrámem Ducha sva-tého?“ 1 K 6,19 „My jsme přece chrám Boha živého.“ 2 K 6,16.*

Kdy se člověk stane chrámem Božím? Člověk se stane chrámem Božím až ve chvíli, když otevře své nitro Pánu Ježíši Kristu, dá se očistit od veškeré duchovní a mravní špíny a dovolí Pánu Ježíši, aby v něm bydlel a učinil si z jeho těla, tedy z celé jeho bytosti svůj chrám. V knize Zjevení 3,20 čteme velmi důležitá slova Pána Ježíše, který přichází k člověku, klepe na dveře jeho duše a nabízí mu velikou proměnu. Je to opravdový zázrak. Pán Ježíš praví: *„Hle, stojím přede dveřmi a tluču; zaslechni-li kdo můj hlas a otevře mi, vejdu k němu a budu s ním večeřet a on se mnou.“* Zj 3,20 Pán Ježíš mluví nejen o sobě, že chce bydlet v člověku, ale také o svém nebeském Otci: *„Přijdeme k němu a učiníme si u něho příbytek.“* Jan 14,23. Když si uvědomíme, že tělo člověka je stvořeno z prachu a člověk svého Stvořitele mnohokrát zklamal, je to až nepochopitelný zázrak Boží lásky, že Kristus si chce z člověka udě-lat svůj chrám. Je to vskutku nepochopitelný zázrak Boží lásky, že si člově-ka tak velice zamiloval.

Proč chce mít Pán Ježíš v těle člověka Boží chrám? Chrám je místo pro Boží uctívání. Místem posvěceným, tedy dokonale čistým; místem, kde svatý Bůh má společenství s člověkem, místem Boží přítomnosti. Je to úžasné, že svatý Bůh chce mít důvěrné společenství se svým stvořením. Proč? Jistě proto, že člověk byl stvořen podle Božího obrazu.

Na počátku Bible čteme nádherná slova: *„Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obra-zem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím.“* Gn 1,27. Člověk byl tedy stvořen podle Božího obrazu. Přemýšlíme nad tím, v čem byl Boží obraz v člověku? Boží obraz vidíme v několika skutečnostech. Člověk dostal dar myšlení, dar vyjadřování myšlenek slovy, dar svobodné vůle, aby se mohl rozhodovat, dar tvůrčích schopností, aby mohl vymýšlet a tvořit nové věci. Nejvzácnější dar byl však jistě v tom, že měl kvalitní charakter – měl jen dobré vlastnosti ve svém charakteru, neměl žádnou negativní vlastnost a měl s Pánem Bohem důvěrné společenství. Člověk byl stvořen podle Božího obrazu, pro-tože Pán Bůh chce mít s člověkem osobní důvěrný vztah, jako Otec se svým dítětem. Adam i Eva byli svatí a měli důvěrné společenství se svatým Bohem. Byl to jistě pro ně nádherný a skvělý život.

Chrám je také místem, kde zaznívá Boží slovo a lidé, kteří Pána Boha milují, ho rádi a se zájmem a úctou poslouchají. Každý křesťan, který je chrámem Božím, si každý den připomíná Boží slovo, které je pro něho zdrojem světla, moudrosti, duchovní síly k životu ke chvále Boží.

Chrám je také místem, kde je Bůh oslavován písněmi. Důvodů k osla-vování milujícího Boha – Otce, Syna i Ducha svatého máme velmi mnoho. A svatý Bůh má jistě radost, když ho s vděčnými srdci velebí-me za jeho dobrotu a za nesmírnou hojnost jeho darů.

Chrám je také místem mnohých modliteb, tedy důvěrných rozhovorů s milujícím Bohem. Jak je to skvělé, že smíme říci Pánu, který nám pozor-ně naslouchá, všechno, co prožíváme, z čeho se radujeme, co nás zarmu-cuje, a také vyprošovat hojnou Boží milost pro všechny, kteří prožívají různé životní zkoušky.

To všechno se má uskutečňovat v těle člověka, když je jeho tělo chrá-mem Božím. Jsme jistě plní úžasu, že se nám dostalo takové cti, že svatý Bůh má v každém těle věřícího křesťana svůj svatý chrám. Bud’ mu za to vřelý dík a věčná sláva.

Stanislav Kaczmarczyk

cesty a lesní pěšiny, skalní stezky a soutěsky, z hlubin dětských vzpomínek se vyno-řila Cestička k domovu Karla Václava Raise...

Tehdy jsem propadl kouzlu lesní moudrosti, táborových ohňů a víkendových van-drů. Na jednom vandru mě zasáhl další úder toho zvláštního stesku nebo co to bylo, když jeden přítel u táboráku hrál na kytaru a zpíval refrén písně Wabiho Dařika: „Kráčíš dál a cesta se krouťí, až potkáš nás na ní, tak přidej se k nám...“ Myslím, že to bylo právě ten večer před lety na vandru, kdy mi kamarád Jirka vtiskl do ruky ohmataný svazek Kerouacovy knihy Na cestě – a můj osud byl zpečetěn. Ten vandr byl plný neuvěřitelných náhod a vyloženě divných událostí. Měl jsem ten-krát nejasné tušení, že se něco děje, že ve mně něco zraje a něco se láme, že moje cesta se blíží k rozhodující křižovatce.

O pár měsíců později jsme na dalším vandru nahlédli do venkov-ského kostelíka. Byl tam příjemný chládek, pach plísně se mísil s vůní kadidla. V dře-věných lavicích sedělo několik kouzelných babiček a dědů a vysokými hlásky zpívali: „Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi...“ Shodil jsem ze zad batoh a naaveně klesl do kostelní lavice. Staříčků a udýchaný pan farář se ztěžka vyškřábal na kazatelnu, chvilí odpočíval, pak otevřel velkou odrbanou knihu a – změ-nil můj život. Přečetl jen jednu větu: „Ježíš řekl: Já jsem ta cesta, pravda i život...“ Zavřel jsem oči a měl jsem pocit, jako bych za bílého dne vstoupil do svého dětského snu. Jako bych stál na kamenité hlíně, cítil vůni posečené trávy, slyšel bzučení hmyzu – a přimhouřenýma očima sledoval sluncem zalitou polní cestu, která se vlnila přede mnou...

Slovo na neděli 21. února 2009

Pavel Hošek

Horský domov v Herlíkovicích

Skvělá hospoda i komunitní farma a duchovní centrum

V létě prošla skupina poutníků máchovskou cestu do Krkonoš – z Mělníka do Herlíkovic. Poutí jsme chtěli obrátit pozornost veřejnosti k pestré historii, ale i možné budoucnosti tohoto krásného místa na horách. Cestu jsme pojali i jako duchovní pouť s denní modlitbou a nedělními bohoslužbami v přírodě s večerí Páně, kterou vysluhoval farář z Kladna Leonardo Teca.

Leonardo byl s námi před dvěma roky i na brigádě a viděl, jak těžká práce to často je. Já sám do Herlíkovic jezdím už deset let, a při různých projektech k záchraně krkonošské roubenky, při nátěru oken na kostele nebo na brigádách v Horském domově jsem spolu s řadou dalších pomocníků najezdil tisíce kilometrů. Autem to trvá dvě hodiny, pěšky týden, tak jsem se na cestu krajinou, kterou běžně jenom proletím, docela těšil.

Zajímavá historie horské farmy

Herlíkovice mají zajímavou historii. Po vysídlení Němců se staly před více než 70 lety „poutním místem“, kam se (nejen) evangelíci opakovaně vraceli na místo, kde ve vysídlených budovách kolem krásného secesního kostela vzniklo rekreační a zemědělské středisko Českobratrské církve evangelické nazvané Horský domov.

Až do konce osmdesátých let 20. století byly Herlíkovice více jak 40 let zcela jiné, než je máme dnes. Byla to spíše horská farma a centrum brigád (nejen) mládežníků, nikoliv současný penzion či hotel. Hospodařit na horách není vůbec jednoduché, některým to mohlo připadat trochu jako JZD. Další říkali, že se přece nesluší, aby církev chovala krávy, jak ve svých pamětech píše Jiří Svatoň, který se na hospodaření výrazně podílel.

Konec farmaření pak urychlil požár hlavní budovy, který postihl rodinu posledního hospodařícího správce Pavla Kíelara (viz rozhovor v časopise Český bratr 10/2013). Nemám nic proti modernizaci, ale řekl bych, že přestavbu Horského domova až příliš ovlivnila tehdejší budovatelská doba socialismu, když se na místě zajímavých historických staveb vybudovalo rozsáhlé středisko pro rekreaci tehdejší doby. Pro některé to byl náročný životní zlom, pro jiné nový začátek. Místo možné porevoluční přeměny hospodářství na farmu s prvky života křesťanské komunity i v duchu obnovy soukromého hospodaření nebo agroturistiky tak církev často řeší problémy s naplněním kapacity 60 lůžek v energeticky náročných budovách. Nakonec to v roce 2016 po letech milionových ztrát přispělo k rozhodnutí synodní rady středisko prodat nebo pronajmout a kostel převést na sbor ve Vrchlabí a chalupu Kunzárně na přidružený spolek evangelické mládeže – Přátelé Herlíkovic.

Po příchodu nových schopných nájemců manželů Klineckých již k převodu kostela ani Kunzárně nedošlo. Až do listopadu 2019 pak měl spolek chalupu 6,5 let v zápujce.

Památková krkonošská architektura

Paradoxně tato starost umožnila záchranu Kunzárně jako poslední

nepřestavěné tradiční horské boudy přesto, že i jí hrozila demolice stejně jako ostatním budovám. Porevoluční změny to ale již neumožnily. Dnes je našťáště pohled na historické dědictví i technologie oprav cenných budov na zcela jiné úrovni. Někdy také stačí nezanedbávat základní údržbu a udržovat dřevěné prvky v suchu. Iméno budova získala po národních správčích konfiskovaného německého majetku Alexandrovi a Janě Kunzových, od kterých ji v prosinci 1950 koupila evangelická církev. Je to tak již sedmdesát let.

O německé historii chalupy jsem psal v tematické příloze ET-KJ v čísle 6-7/2013 o Herlíkovicích, které je ke stažení na internetových stránkách týdeníků.

V souvislosti se záchranou Kunzárně začalo působení našeho spolku a zajímavý horský dům jsme pro církev v podstatě zachránili. Od loňského roku je pak i kulturní památkou. Pracovali jsme na budově (nikoliv ji užívali) s pomocí šikovných řemeslníků deset let a investovali do různých projektů díky řadě dárců a grantů přes milion korun. Z toho přímo do chalupy zhruba polovinu, druhou pak na kostel nebo spolu s naším německým partnerem ASF – Servitus do ubytování.

Platby za ubytování nejsou sice přímé investice, ale velmi často ubytování ve středisku zadarmo pracovali při workcampech nebo brigádách a zastali tak práce údržbáře nebo firmy. Bez zájmu o záchranu budovy by spolek pobýty ve středisku zřejmě také ani neorganizoval. Největší stavební akcí byla loňská výměna roubení, obnova komína a okapů. V letech 2014-5 jsme pak sehnali dotace na obnovu oken, vitráží a žaluzií v kostele.

Stejně tak na dobrovolnických pracích se za uplynulou dekádu podílely řádově již stovky mládežníků a starších dobrovolníků, když počítám i německé skupiny. Že budovu nechceme udržovat jen ve stávajícím stavu, ale obnovit ji ve dvou etapách, jsme prezentovali ve studii již v roce 2010 a aktualizovali v koncepci předložené synodní radě v dubnu 2019. Cíl, obnovit chalupu k jednoduchému ubytování s malou expozicí o historii místa, byl nastaven i ve smlouvě s církví. Na úsilí o záchranu stavby brzy navázala řada komunitních aktivit na podporu střediska, života v obci i kazatelské stanice (koncerty v kostele, výroční bohoslužby, česko-německé projekty, úprava hřbitova, výstavy, zájem o historii místa atd.). Chtěli jsme zdůraznit i jiný pohled na Herlí-

kovice a nevnímat je pouze jako rekreační středisko.

Chalupa jako Popelka

Církev si dlouhá léta nevěděla s budovou rady a sloužila často jen jako skladiště pro Horský domov. Jsme proto rádi, že jsme ji dostali z toho nejhoršího a dali jí nový kabát.

Nepovažujeme činnost spolku jen za provizorní, i proto že naše projekty patřily v posledních letech mezi největší investice v Herlíkovicích. Jako hlavní inženýr pak letos pracuji na projektu rekonstrukce dle zadání vlastníka, který je jen o něco rozsáhlejší, než jsme plánovali my jako spolek.

Spíše sezonní využití objektu by mohlo církvi také sloužit podobně jako domek na Blažkově a v zimě by se v první fázi obnovy topilo jen lokálně, což je jistě lepší, než když chalupa ležela tak dlouho ladem. Ani v druhé fázi s centrálním topením, jsme neuvažovali vytápět celý objekt a kamennou část nebo chodby plánovali ponechat pro expozici lidové architektury i působení církve v lokalitě a jako technické či hospodářské zázemí. Návaznost na tradice místa může atraktivitu Horského domova jako turistického cíle zvýšit. Záměrem synodní rady je pronajmout budovu k ubytování v rámci Horského domova jako ostatní objekty pod správou nového schopného nájemce. (Tím nechci říct, že

Práce na sklízení sena – osmdesátá léta

předchozí správci byli lajdáci, jako zaměstnanci měli jinou pozici.) My pak navrhujeme možnost využívat Kunzárně mládeží a členy našeho spolku alespoň po část roku a promyslet komunitní využívání budovy zejména v letní sezoně. Peníze jako nezisková organizace podporující Herlíkovice z podstaty věci zpět nechceme (nejme konkurence Horského domova, dle stanov majetek SEM po jeho případném zániku pře-

Zajímavá historie horské farmy

cháží na ČCE). Nabízíme i základní údržbu horské boudy a jejího okolí stejně tak (coby právnická osoba) i zprostředkování dotací i organizaci různých projektů, jako jsme to dělali v letech minulých.

Herlíkovice jako horský domov i výborný penzion

Je dobře, že Herlíkovice dnes fungují a nabízejí pěkné ubytování a výtečnou hospodu. I to má církev jistě nabízet. Horský domov ale léta představoval i něco jiného, třeba i trochu nepohody, náročnou práci nebo nutnost si sám zatopit v kamnech. Ať funguje skvělý hotel nad cestou (tři v současnosti fungující budovy), i zde je stále co opravovat, stejně tak na vodovodu nebo čističce odpadních vod. Proč by ale horská bouda pod cestou, kterou církev 30 let nepotřebovala, nemohla nabídnout ještě něco jiného v duchu starých herlíkovických tradic nebo i podle dnešních vzorů z různých křesťanských komunit a spolků u nás i v zahraničí.

Horský domov, jak již jeho název napovídá, nemusí být jen velký penzion pro 90 hostů, kde pro vás vše nachystají a za co pak rádi zaplatíte. Může to být i domov, kde se můžete i sami podílet na jeho provozu a údržbě budovy nebo krásných horských luk v okolí.

Takový méně komerční provoz v národním parku Krkonoše je i v souladu s rozhodnutím synodu o

ochraně životního prostředí z minulého roku. V dnešní uspěchané i virem zasažené době to může být i dobrá terapie a lék na duši. Oba provozu se mohou vzájemně doplňovat a obohacovat, evangelická církev je dostatečně pestrá.

Generace evangeldělníků

Evangelická církev v Herlíkovicích významně navázala na život vysídlených německých obyvatel. Předšlé generace „evangeldělníků“ dnes připomínají nové budovy, opravený kostel, vzrostlý les, jak Svatoň píše vysazený „pány farářů“, nebo již 50 let kvetoucí jarní narcisy, tzv. „Svatoňky“ či lilie vysazené u Kunzárně od Hany Jüptnerové, členky našeho spolku a signatářky Charty 77, která zemřela před rokem (nekrolog v ČB 11/2019).

Při těžké práci v drsném počasí na horách nebo při pohledu do zamlžené propasti údolí Labe si člověk může připomenout i svůj lidský úděl a pomíjivost života a jako žalmita pozvednout své oči k horám s nadějí na vzkříšení. To je hlavní úkol církve, teď v době pandemie možná ještě s větším důrazem.

Jan Kirschner,
předseda spolku SEM PH

EVANGELICKÝ TÝDENÍK - KOSTNICKÉ JISKRY
Vydává Kostnická jednota
Redakce a administrace: Soukenická 15,
110 00 Praha 1, tel.: + 420 770 624 052,
e-mail: ET.KJ@worldonline.cz
www.evangelickytydenik.cz
Celoroční předplatné 592 Kč, jednotlivé
číslo 13 +3 Kč. Č.ú.: 2101709261/2010
Redaktorka: Helena Bastlová
Uveřejněné příspěvky nemusí vždy
vyjadřovat stanoviska vydavatelů.
Nevyžádané materiály redakce nevrací,
ani neuschovává.
Tiskne: Grafotechna plus, s. r. o.
Lýskova 1594/33, 155 00 Praha 13
Distribuci provádí:
* Pro jednotlivce: Česká pošta, s.p.
bezplatná infolinka 800 300 302
adresa pro písemný styk:
Česká pošta oddělení periodického
tisku
Olšanská 9, 130 00 Praha 3
e-mail: postabo.prstc@cpost.cz
*Hromadné zásilky: ADLEX s.r.o.
Xaveriova 1888/45, 150 00 Praha 5
tel.: 251566451; 603716570
Fax: 251566451, e-mail: adlex@adlex.cz
Registrační číslo MK ČR: E 365
ISSN 0139-505X